

# Η διεθνής αστυνομική συνεργασία για την αντιμετώπιση του υπερεθνικού οργανωμένου εγκλήματος:

## Θεσμικό πλαίσιο και πρακτικές εκφάνσεις

Παρασκευή Καραϊσκού, Αστυνόμος Α΄ της Ελληνικής Αστυνομίας (ΕΛ.ΑΣ.),  
ΜΔΕ στο Ποινικό Δίκαιο, Νομική Σχολή Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου  
Κύπρου

*Το οργανωμένο έγκλημα λαμβάνει πλέον δυναμική διάσταση και τα διαπραχθέντα εγκλήματα επιφέρουν συνεχώς αυξανόμενα κέρδη. Η οργανωμένη αυτή μορφή δράσης ξεπερνά τα περιοριστικά όρια των συνόρων του κράτους, όπου εκκινεί η παρανομία και επεκτείνεται εύκολα, ιδιαίτερα λόγω της τεχνολογικής ανάπτυξης, της ευκολίας των επικοινωνιών και μετακινήσεων και εκτός των συνόρων, αποκτώντας υπερεθνική δράση.*

Η αντιμετώπιση της οργανωμένης εγκληματικής δράσης σε διεθνές επίπεδο αποτελεί προτεραιότητα κάθε δημοκρατικής κοινωνίας, ενώ ο βασικότερος και ίσως ο μοναδικός τρόπος αντιμετώπισής του είναι η διεθνής αστυνομική συνεργασία. Οι διεθνείς και ευρωπαϊκές πολιτικές, οι οποίες έχουν υιοθετηθεί από τους αντίστοιχους Οργανισμούς αντιμετώπισης του Οργανωμένου Εγκλήματος βρίσκονται στη σωστή κατεύθυνση, συνεχώς εξελίσσονται και μέσω της ασκούμενης κριτικής, βελτιώνονται, παραγκωνίζοντας τυχόν σκοπιμότητες ή τάσεις επιβολής της εθνικής κυριαρχίας, έναντι της κοινής ευρωπαϊκής – διεθνούς πολιτικής για την καταπολέμηση της οργανωμένης εγκληματικής δράσης.

### 1. Το οργανωμένο & υπερεθνικό έγκλημα

#### Α. Έννοια - Χαρακτηριστικά

Ως «οργανωμένη εγκληματική ομάδα» νοείται μια δομημένη ομάδα τριών ή περισσότερων προσώπων, που δρα για ορισμένη χρονική περίοδο και ενεργεί από κοινού για να τελέσει ένα ή περισσότερα σοβαρά εγκλήματα ή αδικήματα που προβλέπονται στη σύμβαση, ώστε να προσπορισθεί, άμεσα ή έμμεσα, οικονομικό ή άλλο υλικό όφελος, κατὰ

ρο άρθρο 2 της Σύμβασης του Παλέρμο. Ταυτόχρονα, κυρώθηκαν και τέθηκαν σε ισχύ και τρία συνοδευτικά πρωτόκολλα: Πρωτόκολλο για την Πρόληψη, Καταστολή και Τιμωρία της Διακίνησης Προσώπων, ιδιαίτερα Γυναικών και Παιδιών, Πρωτόκολλο κατά της Λαθραίας Διακίνησης Μεταναστών από τη Γη, τη θάλασσα και τον αέρα, Πρωτόκολλο κατά της παράνομης κατασκευής και διακίνησης πυροβόλων όπλων, τμημάτων και συστατικών τους και πυρομαχικών<sup>[1]</sup>.

Σύμφωνα με τον καθηγητή κ. Λίβο, το οργανωμένο έγκλημα έχει χαρακτηριστικά οικονομικά, όπως υποστηρίζει και ο Donald Cressey, κατὰ τον οποίο μία εγκληματική οργάνωση είναι μία οικονομική επιχείρηση και η διαφορά της από τις νόμιμες επιχειρήσεις εντοπίζεται στα μέσα που χρησιμοποιεί και όχι στον επιδιωκόμενο σκοπό και την οργάνωση. Ο στόχος οιασδήποτε επιχείρησης, επομένως και της εγκληματικής οργάνωσης είναι η απόκλιση παράνομου περιουσιακού οφέλους<sup>[2]</sup>. Η οργανωμένη εγκληματική δράση διαφοροποιείται ανά τα έτη, ωστόσο αυτό που είναι σημαντικό είναι η ποιότητα της διαπραχθείσας εγκληματικής δράσης και για το λόγο αυτό θα πρέπει να οριστεί διά της αποσαφήνισης της έννοιας του οργανωμένου εγκλήματος. Άλλωστε, η εγκληματική δράση δεν κα-

«Το οργανωμένο έγκλημα είναι μία οικονομική επιχείρηση και η διαφορά της από τις νόμιμες επιχειρήσεις εντοπίζεται στα μέσα που χρησιμοποιεί και όχι στον επιδιωκόμενο σκοπό και την οργάνωση.»

<sup>[1]</sup> Γεώργιος Χλούπης, «Το άρθρο 187 ΠΚ - Οι περιπτώσεις μιας εγκληματικής οργάνωσης», Ποινική Δικονομία, τ. 06/2020, σελ. 536-537.

<sup>[2]</sup> Γεώργιος Χλούπης, «Το άρθρο 187 ΠΚ - Οι περιπτώσεις μιας εγκληματικής οργάνωσης», Ποινική Δικονομία, τ. 06/2020, σελ. 541.

## Η αντιμετώπιση του υπερεθνικού οργανωμένου εγκλήματος

θορίζεται ανά είδος, αλλά ανά τρόπο και ποιότητα δράσης. Υφίσταται αρχικά διάκριση μεταξύ σύγχρονου και παραδοσιακού οργανωμένου εγκλήματος. Το παραδοσιακό οργανωμένο έγκλημα, αφορά στις λεγόμενες μαφίες και αργότερα τα καρτέλ της Κολομβίας και τις ασιατικές εγκληματικές οργανώσεις (γιακούζα, κινεζικές τριάδες κλπ), καθώς και έτερες ομάδες με λιγότερο αυστηρή ιεραρχία. Η σύγχρονη μορφή εγκληματικής δράσης εξελίσσεται ανάλογα με οικονομικές, κοινωνικοπολιτικές συνθήκες, τη σύγχρονη τεχνολογία, ενώ αφορά ένα πιο ευέλικτο πρότυπο, παρόμοιο με τις επιχειρήσεις, προσαρμολζόμενο στις ανάγκες της παράνομης αγοράς<sup>[3]</sup>. Στο σύνολό του, ο χαρακτήρας μίας εγκληματικής οργάνωσης είναι επιχειρηματικός, η δομή της δύναται να μεταβάλλεται, για παράδειγμα στον ευρωπαϊκό χώρο ιδιαίτερα διαδεδομένα είναι τα εγκληματικά δίκτυα.<sup>[4]</sup> Όπως ορίζεται στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του υπερεθνικού οργανωμένου εγκλήματος, η οποία υπεγράφη στο Παλέρμο της Ιταλίας, στις 12-12-2000 από 154 κράτη, ένα αδίκημα έχει υπερεθνικό χαρακτήρα, όταν α. τελείται σε περισσότερα του ενός κράτη, β. τελείται σε ένα κράτος, αλλά σημαντικό τμήμα της προετοιμασίας, του σχεδιασμού, της καθοδήγησης ή του ελέγχου του λαμβάνει χώρα σε άλλο κράτος, γ. τελείται σε ένα κράτος, αλλά αφορά οργανωμένη εγκληματική ομάδα που συμμετέχει σε εγκληματικές δραστηριότητες σε περισσότερα του ενός κράτη, δ. τελείται σε ένα κράτος, αλλά έχει σημαντικές επιπτώσεις σε άλλο κράτος<sup>[5]</sup>. Ως σοβαρά εγκλήματα, (αρ. 2 εδ. β' Σύμβασης του Παλέρμο) νοούνται οι παραβατικές συμπεριφορές που επισύρουν ποινή στέρησης της ελευθερίας μέγιστης διάρκειας τουλάχιστον τεσσάρων ετών ή βαρύτερη ποινή.<sup>[6]</sup>

### Β. Θεσμικό πλαίσιο αντιμετώπισης διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα και την Ε.Ε.

Στην εγχώρια έννομη τάξη, πριν τον Ν 2928/2001, δεν υφίσταντο ad hoc διατάξεις για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος, παρά μόνο η νομοθεσία περί δήμευσης και νομιμοποίησης εσόδων από παράνομη δραστηριότητα (Ν. 2145/93, Ν. 2331/95), καθώς και από ορισμένες διατάξεις των Ν. 1729/1987, Ν. 2168/1993 και Ν. 2161/1993. Η έννοια της εγκληματικής οργάνωσης περιγράφεται στον εν ισχύει Ποινικό Κώδικα και συγκεκριμένα στο άρθρο 187, όπου σύμφωνα με τον Καθηγητή, κ. Σατλάνη, βάσει συγκεκριμένης νομολογίας, είναι απαραίτητο η ομάδα να είναι δομημένη, υπό διοίκηση, ιεραρχία και πειθαρχία, η δράση της οποίας επεκτείνεται σε βάθος χρόνου. Η ομάδα συγκροτείται για την άμεση διάπραξη εγκλήματος, με συγκεκριμένο τρόπο λειτουργίας, τα μέλη της οποία έχουν διεκπεραιωτικό ρόλο και τοιουτοτρόπως δύνανται να αντικατασταθούν. Στην εγκληματική ομάδα υφίσταται ιεραρχία, κατανομή ρόλων μεταξύ των μελών και συντονισμένη συμμετοχή με κοινή βούληση προς επίτευξη των τιθέμενων στόχων. Στην εγκληματική οργάνωση συμμετέχουν άνω των τριών ατόμων, η δράση τους έχει διάρκεια για μη ορισθέν χρονικό διάστημα, ενώ η επιδίωξη οικονομικού οφέλους δε συνιστά προϋπόθεση του αξιοποίνου. Σύμφωνα με την κ. Βιδάλη, η κείμενη νομοθεσία με εξαίρεση την παρ. 6 του άρθρου 187 Π.Κ. δεν ορίζει το οικονομικό όφελος ως βασικό στοιχείο του σκοπού της εγκληματικής οργάνωσης – σε αντίθεση με τη Σύμβαση του Παλέρμο και την Απόφαση – Πλαίσιο της Ε.Ε. – και αυτό διότι όταν αρχικά διατυπώθηκε το εν λόγω άρθρο σκοπός του ήταν η αντιμετώπιση της τρομοκρατίας, υποβαθμίζοντας έτσι

«Η σύγχρονη μορφή εγκληματικής δράσης εξελίσσεται ανάλογα με τις οικονομικές, κοινωνικοπολιτικές συνθήκες και τη σύγχρονη τεχνολογία, ενώ αφορά ένα πιο ευέλικτο πρότυπο, προσαρμολζόμενο στις ανάγκες της παράνομης αγοράς.»

<sup>[3]</sup> Γεώργιος Χλούπης, «ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΟ & ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΥΠΕΡΕΘΝΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ», σελ. 81, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2005,

<sup>[4]</sup> Γεώργιος Χλούπης, «Το άρθρο 187 ΠΚ - Οι περιπτώσεις μιας εγκληματικής οργάνωσης», Ποινική Δικονομία, τ. 06/2020, σελ. 541.

<sup>[5]</sup> Γεώργιος Χλούπης, «ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΟ & ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΥΠΕΡΕΘΝΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ»,

2005, «Εννοιολογικές Διευκρινήσεις», σελ. 36 & άρθρο 3 § 2 του Ν. 3875/10 (ΦΕΚ 158/Α')

<sup>[6]</sup> Φ.ΡΙΖΑΒΑ, «ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ, Θεωρητική προσέγγιση, κατ' άρθρον ερμηνεία και νομολογιακή αντιμετώπιση», Νομική Βιβλιοθήκη, 2012, σελ. 104. υπ. 73

## Εγκληματολογία

τη σημασία του οικονομικού οφέλους ως κυρίου σκοπού της εγκληματικής οργάνωσης. (π.χ. περίπτωση δίκης Χρυσής Αυγής).<sup>[7]</sup> Προκειμένου η Αστυνομία και λοιπές αρχές επιβολής του νόμου να επιτύχουν την εξάρθρωση και πλήρη αποδόμηση μίας εγκληματικής οργάνωσης και να δημιουργηθεί το υπόβαθρο ύπαρξης χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, με παράλληλο σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων, πρέπει να γίνει σωστή διαχείριση και οργάνωση από τις αστυνομικές – δικαστικές αρχές, ενώ αδιαμφισβήτητα απαιτείται και διακρατική συνεργασία, καθώς και συμβολή διεθνών οργανισμών δικαστικής και αστυνομικής συνεργασίας (EUROPOL, INTERPOL, EUROJUST κλπ). Αυτού του είδους η συνεργασία πρέπει να λαμβάνει χώρα μόνο σε σοβαρές εγκληματικές πράξεις, όπως το οργανωμένο έγκλημα, εμπορία και διακίνηση ναρκωτικών ουσιών, εμπορία ανθρώπων, εγκλήματα τελούμενα μέσω του διαδικτύου και τρομοκρατία, όπως άλλωστε προβλέπεται στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ε.Ε. (άρθρο 33-τελωνειακή συνεργασία και 87,88,89).<sup>[8]</sup> Επιπλέον, απαιτείται η εφαρμογή ειδικών ανακριτικών μεθόδων, κατ'άρθρο 254 ΚΠΔ (Ν. 4620/2019).

### 2. Διεθνές επίπεδο αστυνομικής συνεργασίας

#### A. INTERPOL (International Crime Police Association - Διεθνής Οργάνωση Εγκληματολογικής Αστυνομίας)

Η INTERPOL αποτελεί τον παλαιότερο αστυνομικό οργανισμό που λειτουργεί σε παγκόσμιο επίπεδο, όπου συμμετέχουν 188 κράτη-μέλη. Ιδρύθηκε το 1923 στη Βιέννη, για την πρόληψη και καταστολή του εγκλήματος, μέσω της διασυνοριακής συνεργασίας συναρμόδιων αρχών (Αστυνομία, Χωροφυλακή, Τελωνείο, Λιμενικό και λοιπές αρχές επιβολής του νόμου). Από το 1946 και έκτοτε, η έδρα της μεταφέρθηκε στη Γαλλία και πλέον σήμερα συμμετέχουν 194 κράτη. Από το Καταστατικό της INTERPOL (άρθρο 2) προκύπτει ότι αποστολή του Οργανισμού είναι η

εξασφάλιση και προώθηση της ευρύτερης δυνατής αμοιβαίας συνδρομής από τις διωκτικές αρχές των συμμετεχόντων χωρών, με σεβασμό στο νομικό πλαίσιο καθενιάς και υπό τα προβλεπόμενα στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Επιπλέον, στόχος της INTERPOL είναι η συνεργασία σε διασυνοριακό επίπεδο των συμμετεχόντων κρατών, επιδιώκοντας την πρόληψη και καταστολή του εγκλήματος. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 3 του Καταστατικού, απαγορεύεται αυστηρά η ανάληψη οποιασδήποτε παρέμβασης ή δραστηριότητας πολιτικού, στρατιωτικού, θρησκευτικού ή φυλετικού χαρακτήρα. Τη δράση της INTERPOL, διέπουν τέσσερις βασικές αρχές: (α) Εθνική κυριαρχία, (β) Σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, (γ) Ουδετερότητα και (δ) Σταθερή και ενεργητική συνεργασία. Τα βασικά αδικήματα ενασχόλησης του Οργανισμού είναι δημόσιας ασφάλειας και δη καταπολέμηση της τρομοκρατίας, γενοκτονία, εγκλήματα πολέμου και κατά της ανθρωπότητας, περιβαλλοντικά εγκλήματα, εμπόριο ναρκωτικών ουσιών, εμπορία ανθρώπων και λαθρεμπόριο, παράνομη διακίνηση πολιτιστικών αγαθών, ξέπλυμα βρόμικου χρήματος, οικονομικά εγκλήματα, εγκλήματα τελούμενα διά διαδικτύου, παιδική πορνογραφία και διαφθορά. Η INTERPOL δε συνιστά διωκτική αρχή, συνεισφέρει σε πληροφοριακό επίπεδο από τις υπάρχουσες βάσεις δεδομένων, έχει εγκαταστήσει σε κάθε κ-μ, καθώς και σε αεροδρόμια ή συνοριακούς σταθμούς αυτών, ένα ΕΚΓ – NCB (Εθνικό Κεντρικό Γραφείο – National Central Bureau), κάθε ΕΚΓ Interpol έχει πρόσβαση στο ασφαλές δίκτυο επικοινωνιών της Interpol (I-24/7)<sup>[9]</sup>, ενώ στην Ελλάδα λειτουργεί το 4ο Τμήμα Διεθνών Οργανισμών της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας - INTERPOL, που εδρεύει στο Αρχηγείο της ΕΛ.ΑΣ.<sup>[10]</sup>

«Για την πλήρη αποδόμηση μίας εγκληματικής οργάνωσης, αναγκαία είναι η συμβολή διεθνών οργανισμών δικαστικής και αστυνομικής συνεργασίας»

<sup>[7]</sup> Γεώργιος Χλούπης, «Το άρθρο 187 ΠΚ - Οι περιπτώσεις μιας εγκληματικής οργάνωσης», Ποινική Δικονομία, τ. 06/2020, σελ. 537, 539 & 542.

<sup>[8]</sup> <https://www.europarl.europa.eu>, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Θεματικά Δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση

<sup>[9]</sup> Ευαγγ. Στεργιούλης, «Ο ρόλος και η συμβολή της Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας στην καταπολέμηση του Οργανωμένου Εγκλήματος και της Τρομοκρατίας», σελ. 3-5

<sup>[10]</sup> Άρ. 8, Π.Δ. 178/2014

## Η αντιμετώπιση του υπερεθνικού οργανωμένου εγκλήματος

### Β. UNODC – «Γραφείο Η.Ε. για τον έλεγχο των ναρκωτικών & την πρόληψη του εγκλήματος»

Το 1997 ιδρύθηκε το Γραφείο UNODC, το οποίο εδρεύει στη Βιέννη και το οποίο απασχολεί περίπου 500 εργαζόμενους παγκοσμίως. Κύριος στόχος του είναι να βοηθά τα συμμετέχοντα κράτη στην πάταξη των ναρκωτικών, της διαφθοράς, των οικονομικών εγκλημάτων, του οργανωμένου εγκλήματος σε οποιαδήποτε μορφή του και της τρομοκρατίας.<sup>[11]</sup>

Βασικά χαρακτηριστικά της χαραχθείσης στρατηγικής για τα έτη 2021-2025 είναι οι ευρείες και εύκολα αναπροσαρμόσιμες συνεργασίες, προκειμένου εξασφαλιστεί η παροχή βοήθειας, σε συντρέχουσα περίπτωση.<sup>[12]</sup>

Σχετικά με το υπερεθνικό έγκλημα, η UNODC δίδει ιδιαίτερη βαρύτητα σε συγκεκριμένα αδικήματα οργανωμένης εγκληματικής δράσης, όπως εμπόριο λευκής σαρκός, λαθρεμπόριο μεταναστών και διακίνηση όπλων. Όπως προκύπτει από την τελευταία δημοσιευθείσα ετήσια έκθεση της UNODC, το έτος 2018 πραγματοποιήθηκαν 261 επιχειρήσεις συνεργασίας, εκπαιδεύτηκαν πάνω από 4.500 άτομα και πάνω από 2.313 υποθέσεις αναλύθηκαν και συμπεριλήφθηκαν στις βάσεις δεδομένων της UNODC.<sup>[13]</sup>

### Γ. WCO – Παγκόσμιος Οργανισμός Τελωνείων

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τελωνείων (WCO), ιδρύθηκε το 1952 ως Συμβούλιο Τελωνειακής Συνεργασίας (CCC), εδρεύει στις Βρυξέλλες και είναι ανεξάρτητο διακυβερνητικό όργανο του οποίου η αποστολή είναι να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα των τελωνειακών διοικήσεων. Συμμετέχουν 183 μέλη παγκοσμίως και συνιστά το παγκόσμιο κέντρο της τελωνειακής εμπειρογνομοσύνης ενώ μέσω αυτού εκπροσωπείται η διεθνής κοινότητα τελωνείων.

Σχετικά με τους τιθέμενους στρατηγικούς στόχους του συγκεκριμένου Οργανισμού είναι η παροχή καθοδήγησης και υποστήριξης στις τελωνειακές διοικήσεις, η οικονομική α-

νταγωνιστικότητα, η παροχή τεχνικής υποστήριξης, εκπαίδευσης σε διεθνή πρότυπα, η συνεργασία σε κοινές επιχειρήσεις, η έρευνα και ανάλυση και οι κοινές βάσεις δεδομένων.<sup>[14]</sup>

### Δ. DEA – United States Drug Enforcement Administration

Η αποστολή της DEA είναι η επιβολή της νομοθεσίας που σχετίζεται με τις ελεγχόμενες ουσίες στις ΗΠΑ και η προσαγωγή ενώπιον του ποινικού συστήματος των ΗΠΑ ή οποιασδήποτε άλλης αρμόδιας δικαστικής αρχής ατόμων – εγκληματικών οργανώσεων, που εμπλέκονται στην ανάπτυξη, κατασκευή ή διανομή ελεγχόμενων ουσιών. Επιπλέον, προτείνει και υποστηρίζει προγράμματα μη επιβολής του νόμου που στοχεύουν στη μείωση της διαθεσιμότητας παράνομων ελεγχόμενων ουσιών στην εγχώρια και διεθνή αγορά. Η DEA αναλαμβάνει κυρίως: α. Τη διερεύνηση και προετοιμασία για τη δίωξη εγκληματικών οργανώσεων, που δρουν σε διακρατικό και διεθνές επίπεδο. β. Τη διαχείριση ενός εθνικού προγράμματος πληροφοριών για τα ναρκωτικά σε συνεργασία με ομοσπονδιακούς, πολιτειακούς, τοπικούς και ξένους αξιωματούχους για τη συλλογή, ανάλυση και διάδοση στρατηγικών και επιχειρησιακών πληροφοριών για τα ναρκωτικά. γ. Την κατάσταση περιουσιακών στοιχείων προερχόμενων από διακίνηση ναρκωτικών ή που η διάθεσή τους προορίζεται να χρησιμοποιηθεί σε διακίνηση ναρκωτικών. δ. Το συντονισμό και συνεργασία με ομοσπονδιακούς, πολιτειακούς και τοπικούς αξιωματούχους επιβολής του νόμου για αμοιβαίες προσπάθειες καταπολέμησης εγκληματικών οργανώσεων εμπορίας και διακίνησης ναρκωτικών, μέσω της εμετάλλευσης διακρατικών και διεθνών ερευνών. ε. Την εκπαίδευση αλλοδαπών αξιωματούχων, με στόχευση την ενδυνάμωση της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας. στ. Τη διασύνδεση με την INTERPOL, τα Η.Ε. και λοιπούς διεθνείς οργανισμούς, για την αντιμετώπιση της εμπορίας και διακίνησης ναρκωτικών.

«Η διακρατική συνεργασία πρέπει να λαμβάνει χώρα σε σοβαρές εγκληματικές πράξεις, όπως το οργανωμένο έγκλημα, η εμπορία και διακίνηση ναρκωτικών ουσιών, η εμπορία ανθρώπων, εγκλήματα τελούμενα μέσω του διαδικτύου και η τρομοκρατία.»

<sup>[11]</sup> <https://www.unodc.org/unodc/index.html>

<sup>[12]</sup> UNODC STRATEGY 2021-2025

<sup>[13]</sup> [https://www.unodc.org/documents/AnnualReport/Annual-Report\\_2018.pdf](https://www.unodc.org/documents/AnnualReport/Annual-Report_2018.pdf), p. 38-39

<sup>[14]</sup> [http://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/media/annual-reports/annual-report-2019\\_2020.pdf](http://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/media/annual-reports/annual-report-2019_2020.pdf), p. 39

## Εγκληματολογία

Το παράρτημα της DEA στην Ευρώπη επικεντρώνεται στην καταπολέμηση της διακίνησης ναρκωτικών ουσιών και της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες των διεθνών εγκληματικών οργανώσεων, που δραστηριοποιούνται στην Ευρώπη, με έμφαση στις έρευνες που επηρεάζουν άμεσα τις ΗΠΑ. Οι διεθνείς εγκληματικές οργανώσεις ασχολούνται με τη διακίνηση μεγάλων ποσοτήτων κοκαΐνης, ηρωίνης, μεθαμφεταμίνης και κάνναβης, της παραγωγής και διανομής συνθετικών ναρκωτικών, της διακίνησης χημικών ουσιών που χρησιμοποιούνται για την παρασκευή ναρκωτικών σε συνδυασμό με το ξέπλυμα χρήματος, προερχόμενου από την εγκληματική τους δράση. Στην Ευρώπη υφίστανται 16 γραφεία που καλύπτουν 51 χώρες, ένα εκ των οποίων εδρεύει στην Αθήνα.

Εκτός των περιφερειακών γραφείων στην Ευρώπη, η DEA Europe διατηρεί συνδέσμους στη EUROPOL, καθώς και στο Κέντρο Θαλάσσιων Αναλύσεων και Επιχειρήσεων-Ναρκωτικών (MAOC-N) στην Πορτογαλία και συγκεκριμένα στη Λισαβόνα. Η παρουσία της DEA σε αυτά τα πολυεθνικά κέντρα επιβολής του νόμου, καθώς και ο συντονισμός με την UNODC, επιτρέπει την έγκαιρη ανταλλαγή πληροφοριών με διεθνείς εταίρους σχετικά με επιχειρησιακές και στρατηγικές πρωτοβουλίες για τα ναρκωτικά<sup>[15]</sup>.

Η ετήσια έκθεση εκτίμησης απειλής της DEA για το έτος 2020 και όσον αφορά το υπερεθνικό οργανωμένο έγκλημα στον τομέα της διακίνησης ναρκωτικών ουσιών αναφέρει ότι κυρίαρχα είναι τα μεξικανικά καρτέλ, τα οποία επεκτείνονται μέσω δικτύων διανομής και της συνεχούς αλληλεπίδρασης με τοπικές εγκληματικές ομάδες και συμμορίες, τα κολομβιανά καρτέλ, ενώ σημαντικό ρόλο παίζουν τα δομινικανά, δεδομένου ότι η Δομινικανή Δημοκρατία παραμένει σημαντικός κόμβος μεταφόρτωσης ναρκωτικών στην Καραϊβική, και λιγότερο τα ασιατικά καρτέλ.<sup>[16]</sup>

### Ε. Ευρωπαϊκό επίπεδο αστυνομικής συνεργασίας – Ιστορική εξέλιξη προς τη δημιουργία χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης

Έναυσμα της αστυνομικής συνεργασίας αποτελεί η ομάδα TREVI (ακρωνύμιο των λέξεων: Terrorism, Radicalism, Extremism and International Violence), η οποία ιδρύθηκε το 1976 και αποτελούνταν από εκπροσώπους των Υπουργείων Δικαιοσύνης και Εσωτερικών. Κατόπιν, με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ τέθηκε η βάση δημιουργίας της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (EUROPOL) – αρχικά ως Μονάδα Ναρκωτικών EUROPOL, ενώ καθορίστηκαν και τα αδικήματα που επιβεβαίωναν την ανάγκη αστυνομικής συνεργασίας, όπως η διακίνηση ναρκωτικών, η τρομοκρατία και το οργανωμένο έγκλημα εν γένει. Αν και η Σύμβαση της EUROPOL υπεγράφη στις 26-07-1995, ο Οργανισμός άρχισε να λειτουργεί στις 01-07-1999, κατόπιν υπογραφής της Συνθήκης του Άμστερνταμ στις 02-10-1997, με την οποία Συνθήκη και λοιπές κοινοτικές μεθόδους λήψης αποφάσεων, ρυθμίστηκαν θέματα σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, τη μετανάστευση, το άσυλο και τις θεωρήσεις.<sup>[17]</sup> Συγκεκριμένα, η Συνθήκη του Άμστερνταμ έδινε ευρύτερες αρμοδιότητες στη EUROPOL και πλέον εκτός από την απλή ανταλλαγή πληροφοριών για την οποία διαμορφωνονταν κοινές ομάδες εργασίας, η EUROPOL απέκτησε τη δυνατότητα να αιτείται από τα κράτη – μέλη τη διεξαγωγή ερευνών.<sup>[18]</sup> Βέβαια, οι βάσεις για την αστυνομική συνεργασία είχαν τεθεί και προ ιδρύσεως της EUROPOL, με τη δημιουργία του Χώρου SHENGEN το 1985. Επιπλέον, ορισμένα από τα κράτη – μέλη συμμετείχαν στη Συνθήκη PRUM, που αφορούσε την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικών με γενετικό υλικό, δακτυλικά αποτυπώματα και αναγνωριστικών στοιχείων οχημάτων. Με την υπ' αριθμ.

«Έναυσμα της αστυνομικής συνεργασίας αποτελεί η ομάδα TREVI, η οποία ιδρύθηκε το 1976 και αποτελούνταν από εκπροσώπους των Υπουργείων Δικαιοσύνης και Εσωτερικών.»

[15] <https://www.dea.gov/mission>

[16] [https://www.dea.gov/sites/default/files/2021-02/DIR-008-21%202020%20National%20Drug%20Threat%20Assessment\\_WEB.pdf](https://www.dea.gov/sites/default/files/2021-02/DIR-008-21%202020%20National%20Drug%20Threat%20Assessment_WEB.pdf), p. 77

[17] Ν.Μούσης, «Ευρωπαϊκή Ένωση–Δίκαιο, Οικονομία, Πολιτική», Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 2008, σελ. 23

[18] Ελ.Συμεωνίδου-Καστανίδου, «Οργανωμένο Έγκλημα & Τρομοκρατία – Σύγχρονες Εξελίξεις στην ευρωπαϊκή και ελληνική έννομη τάξη», Εκδ. Σάκουλα, 2007, σελ. 4

## Η αντιμετώπιση του υπερεθνικού οργανωμένου εγκλήματος

2008/615/ΔΕΥ/23-06-2008 απόφαση, η ανωτέρω Συνθήκη ενσωματώθηκε στην ευρωπαϊκή έννομη τάξη<sup>[19]</sup>.

Με την επικύρωση της Συνθήκης της Λισαβόνας, ουσιαστικά ισχυροποιήθηκε η έννοια της κοινής ευρωπαϊκής πορείας απέναντι στο έγκλημα, δεδομένου ότι απελευθερώθηκαν τα εσωτερικά σύνορα των κρατών – μελών και οι μετακινήσεις ατόμων, αγαθών και υπηρεσιών. Στο άρθρο 87 της ΣΛΕΕ προβλέπεται ότι το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, λαμβάνουν αποφάσεις διά της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας και λαμβάνουν μέτρα για τον τομέα των πληροφοριών (συλλογή, αποθήκευση, ανάλυση, ανταλλαγή και επεξεργασία) και τον τομέα προσωπικού (εκπαίδευση, ανταλλαγή), εξοπλισμού και εγκληματολογική έρευνα και κοινές τεχνικές έρευνας για την εξάρθρωση σοβαρών οργανωμένων εγκληματικών πράξεων<sup>[20]</sup>.

Επομένως, η ΣΛΕΕ αναφέρεται στο γεγονός ότι προκειμένου να επιτευχθεί η εσωτερική ασφάλεια των ευρωπαίων πολιτών, η πρόληψη και αντιμετώπιση της εγκληματικής δράσης, αντιμετώπιση του ρατσιστικών συμπεριφορών και ξеноφοβίας, απαιτείται η συνεργασία αστυνομικών και δικαστικών αρχών, στο πλαίσιο του χώρου της ελευθερίας, ασφάλειας & δικαιοσύνης, όπως προβλέπεται στη ΣΛΕΕ.<sup>[21]</sup>

Σχετικά με τις ποινικές υποθέσεις, η συνεργασία επιτυγχάνεται μέσω επαφής των εθνικών αστυνομικών, τελωνειακών και λοιπών δικαστικών αρχών κάθε κράτους – μέλους, ενώ συνεπικουρικά υποστηρίζεται από οργανισμούς της Ε.Ε. που έχουν ιδρυθεί για το σκοπό αυτό. Επιπλέον, απαιτείται συνεργασία των αρμόδιων φορέων ως προς την κοινή προσέγγιση της ποινικής νομοθεσίας εκάστου κράτους – μέλους κοινής αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων.

Η διασυνοριακή δράση της Ένωσης αναπτύσσεται σε ιδιαιτέρως σοβαρά εγκλήματα και συγκεκριμένα στην τρομοκρατία, στην παι-

δική πορνογραφία, εμπορία ανθρώπων, εμπορία και διακίνηση ναρκωτικών ουσιών, εμπόριο όπλων, ξέπλυμα χρήματος, διαφθορά, παραχάραξη, ηλεκτρονικό έγκλημα και οργανωμένο έγκλημα, τομείς οι οποίοι δύνανται να διευρυνθούν κατόπιν σχετικής ομόφωνης απόφασης του Συμβουλίου.

### ΣΤ. Το Πρόγραμμα της Χάγης

Το 2004 εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το πενταετές πρόγραμμα της Χάγης, που στόχευε στην ενίσχυση του χώρου της ελευθερίας ασφάλειας και δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στις διατάξεις του διασφαλιζόνταν τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και η προστασία των προσφύγων όπως προβλέπονται στην σύμβαση της Γενεύης, καθώς και η αμοιβαία αναγνώριση δικαστικών αποφάσεων και πιστοποιητικών σχετικά με νομικά και δικαστικά εμπόδια στη διασυνοριακή συνεργασία. Επίσης, αποσκοπούσε στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας.<sup>[22]</sup>

Προκειμένου να υλοποιηθεί στο ακέραιο το πρόγραμμα της Χάγης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ώθησε τα κράτη μέλη να στηρίξουν το ρόλο της EUROPOL και της EUROJUST, έως τα τέλη του 2004 με την παροχή κάθε αναγκαίας πληροφορίας και την άρτια συνεργασία μεταξύ των αρμοδίων αρχών επιβολής του νόμου και της EUROPOL. Από το έτος 2006 και εντεύθεν, θεσπίστηκαν οι ετήσιες εκθέσεις εκτίμησης απειλών για το οργανωμένο έγκλημα.<sup>[23]</sup>

### Ζ. Το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης

Ως συνέχεια του Προγράμματος της Χάγης (2005-2009) εγκρίθηκε το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης, το οποίο αφορά τα έτη 2009-2014. Κεντρική ιδέα ήταν η «οικοδόμηση της Ευρώπης των πολιτών», γεγονός που ερμηνεύεται ως στόχευση δημιουργίας μίας ανοιχτής και ασφαλούς Ευρώπης. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα δομήθηκε στη βάση της

«Προκειμένου να υλοποιηθεί στο ακέραιο το πρόγραμμα της Χάγης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ώθησε τα κράτη μέλη να στηρίξουν το ρόλο της EUROPOL και της EUROJUST, με την παροχή κάθε αναγκαίας πληροφορίας και την άρτια συνεργασία μεταξύ των αρμοδίων αρχών επιβολής του νόμου»

<sup>[19]</sup> <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/156/police-cooperation>

<sup>[20]</sup> <https://sites.google.com/site/nedeusglossary-project/home/glossario-europaikes-enoses/a/astynomike-kai-dikastike-synergasia-se-poinikes-yporheseis>

<sup>[21]</sup> [http://europa.eu/legislation\\_summaries/glossary/police\\_judicial\\_cooperation\\_el.htm](http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/police_judicial_cooperation_el.htm)

<sup>[22]</sup> Νίκος Μούσης, «Ευρωπαϊκή Ένωση – Δίκαιο, Οικονομία, Πολιτική», Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 2008, σελ. 147

<sup>[23]</sup> <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX%3A52005XG0303%2801%29>

## Εγκληματολογία

διαφύλαξης της ευρωπαϊκής ασφάλειας, της ιθαγένειας, του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων, της προάσπισης της δικαιοσύνης, καθώς και βασικό στοιχείο της νοούταν η ευθύνη, η αλληλεγγύη και η συνεργασία στο πεδίο της μετανάστευσης και ασύλου. Σχετικά λοιπόν με τη μετανάστευση, το πρόγραμμα της Στοκχόλμης πραγματευόταν την παράτυπη και τη νόμιμη μετανάστευση, τη μετανάστευση για λόγους εργασίας, τα δικαιώματα υπηκόων τρίτων χωρών, πλην όμως διαχώριζε τη μετανάστευση από την πολιτική μετανάστευσης και θεωρήσεων. Επιπλέον, για πρώτη φορά εισήχθη η προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων.<sup>[24]</sup>

Όσον αφορά την εσωτερική ασφάλεια της Ε.Ε., το οργανωμένο έγκλημα αφορά κυρίως την εμπορία ανθρώπων, τα σεξουαλικής φύσεως εγκλήματα – συμπεριλαμβανομένης της παιδικής πορνογραφίας, το ηλεκτρονικό και οικονομικό έγκλημα, τη διαφθορά, τα απομιμητικά προϊόντα και τα ναρκωτικά. Σχετικά με την προστασία των συνόρων, τούτη επετεύχθη μέσω ολοκληρωμένης πολιτικής διαχείρισης συνόρων και θεωρήσεις εισόδου, την παράνομη μετανάστευση και εν γένει το διασυνοριακό έγκλημα. Επιπλέον, σκοπός ήταν η προστασία των προσφύγων, άτομα χρήζοντα βοήθειας και ασυνόδευτοι ανήλικοι. Στην έμπρακτη εφαρμογή των ανωτέρω, συνεισέφερε ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Εξωτερικών Συνόρων (FRONTEX), το Σύστημα Πληροφοριών SCHENGEN (SIS II) και το σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις (VIS), η EUROPOL, ορίστηκε δίαυλος ανταλλαγής πληροφοριών των κ-μ, το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο ήταν η βάση της μεταναστευτικής πολιτικής της Ε.Ε., βασικό εργαλείο του οποίου ήταν ο κανονισμός EUROSUR, οι διατάξεις του οποίου συμβάλλουν στην προστασία και διάσωση των μεταναστών που προσπαθούν να εισέλθουν σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

«Ως βασικές προτεραιότητες της νέας στρατηγικής ορίστηκαν η αντιμετώπιση και αποτροπή της τρομοκρατίας, η πρόληψη και καταπολέμηση του σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος και του κυβερνοχώρου»

## Η. Στρατηγική εσωτερικής ασφάλειας 2015-2020

Ως βασικές προτεραιότητες της νέας στρατηγικής ορίστηκε η αντιμετώπιση και αποτροπή της τρομοκρατίας, η πρόληψη και καταπολέμηση του σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος και του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο, ενώ παράλληλα υφίσταται αναγνώριση της σχέσης εσωτερικής και εξωτερικής ασφάλειας, με βαρύτητα στην αναγκαιότητα συνεργασίας τόσο ενδοκοινοτικά όσο και με τρίτες χώρες, κυρίως στον τομέα της επιχειρησιακής και δικαστικής συνεργασίας στις ποινικές υποθέσεις.<sup>[25]</sup>

Για το συντονισμό των παραπάνω δράσεων εφαρμόζεται ο Κύκλος πολιτικής της ΕΕ για το Σοβαρό και το Οργανωμένο έγκλημα.<sup>[26]</sup>

## Θ. Ευρωπαϊκοί οργανισμοί

### EUROPOL

Η αποστολή της EUROPOL περιγράφεται στο άρθρο 88 της ΣΛΕΕ και στο άρθρο 3 του υπ' αριθμ. 2016/794 Κανονισμού του Ε.Κ. & του Συμβουλίου. Στόχος του Οργανισμού είναι η συνεργασία για πρόληψη & καταστολή της σοβαρής εγκληματικότητας, η οποία «επηρεάζει» άνω των δύο κ-μ, της τρομοκρατίας & εγκλημάτων που πλήττουν τα κοινά συμφέροντα και πολιτικές της Ε.Ε. Σύμφωνα με το άρθρο 4 του Κανονισμού λειτουργίας του Οργανισμού, τα καθήκοντα της EUROPOL είναι η κοινοποίηση στις χώρες της ΕΕ, μέσω των εθνικών μονάδων της EUROPOL, χωρίς καθυστέρηση, πληροφοριών και διασυνδέσεων μεταξύ αξιόποινων πράξεων που τις αφορούν, ο συντονισμός, οργάνωση και υλοποίηση ερευνητικών και επιχειρησιακών δράσεων για τη στήριξη και την ενίσχυση των δράσεων των αρχών των χωρών της ΕΕ, η εκπόνηση αξιολογήσεων απειλών, στρατηγικών και επιχειρησιακών αναλύσεων και γενικών εκθέσεων προόδου των εργασιών, η συμμετοχή σε κοινές ομάδες έρευνας, η ανάπτυξη κέντρων εμπειρογνώστας στην ΕΕ για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών ε-

<sup>[24]</sup> Μ. Ανάγνου, Ο Ευρωπαϊκός Χώρος Ελευθερίας Ασφάλειας και Δικαιοσύνης (1999-2013), Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2014, σελ.155 επ.

<sup>[25]</sup> [https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/european-security-union\\_el](https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/european-security-union_el)

<sup>[26]</sup> Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο & την Ευρωπαϊκή Οικονομική & Κοινωνική Επιτροπή & την Επιτροπή Περιφερειών, Σχέδιο δράσης για την εφαρμογή του προγράμματος της Στοκχόλμης (2010-2014), σελ. 3 - 13

## Η αντιμετώπιση του υπερεθνικού οργανωμένου εγκλήματος

γκλήματος, όπως για παράδειγμα το Ευρωπαϊκό Κέντρο για τα Εγκλήματα στον Κυβερνοχώρο, η στήριξη των δράσεων των χωρών της ΕΕ για την καταπολέμηση μορφών εγκληματικότητας που διευκολύνονται, προωθούνται ή διαπράττονται με χρήση του διαδικτύου.<sup>[27]</sup>

Στη EUROPOL εργάζονται άνω των 1000 ατόμων, διαφόρων ειδικοτήτων και από το σύνολο των κρατών – μελών, 220 Αξιωματικούς Συνδέσμους, 100 περίπου αναλυτές εγκλήματος, ενώ υποστηρίζονται άνω των 40.000 ερευνών το χρόνο.<sup>[28]</sup>

Τα πληροφοριακά συστήματα πληροφοριών της EUROPOL (SIENA και EIS), σε συνδυασμό με το δίκτυο Αξιωματικών Συνδέσμων, καθώς και το αρχείο προερχόμενο από τους Αναλυτικούς Φακέλους Εργασίας, δίνει τη δυνατότητα άμεσης επαφής όλο το 24ωρο & ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των κ-μ, αξιωματικών συνδέσμων, αναλυτών & εμπειρογνομόνων της EUROPOL, τρίτων χωρών & διεθνών οργανισμών. Πρόσβαση έχουν 47 χώρες και 1400 φορείς αυτών

Η EUROPOL αποτελεί ένα από τα κυριότερα θεσμικά όργανα διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας. Παρά ταύτα, αν και υπήρξαν προτάσεις – ακόμη και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή – για αυτονομία της EUROPOL με εκτελεστικές αρμοδιότητες και περαιτέρω εξέλιξη της σε μία Υπηρεσία Ομοσπονδιακού τύπου στα πρότυπα του FBI, τούτο δε συνέβη και λόγω των διατάξεων των Συνθηκών, καθώς και λόγω ανομοιογένειας των νομικών συστημάτων εκάστου κράτους – μέλους.<sup>[29]</sup>

Από την άλλη υφίστανται σημαντικά μειονεκτήματα στη λειτουργία του συγκεκριμένου Οργανισμού, τα οποία λειτουργούν ως τροχοπέδη στην αναγνώριση του βασικού του ρόλου. Ειδικότερα, η μη ύπαρξη εμπιστοσύνης των συμμετεχουσών χωρών στη EUROPOL οδηγεί σε μεταξύ τους συνεργασίες που την παρακάμπτουν, η μη επίγνωση των κρατών – μελών της βοήθειας που δύναται να παράσχει στις διασυνοριακές έρευνες, η ύπαρξη

πάγιου ανταγωνιστικού χαρακτήρα στην αστυνομική νοοτροπία, που δυσχεραίνει την ανταλλαγή πληροφοριών, δύσκολα αποκτηθέντων. Επιπλέον, ως βασικό μειονέκτημα εντοπίζεται το γεγονός ότι η EUROPOL δημιουργήθηκε κατόπιν πολιτικών αποφάσεων και όχι έπειτα από πρωτοβουλία αστυνομικών Υπηρεσιών, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα να μην εκλαμβάνεται από τις διωκτικές αρχές ως αποτελεσματικός φορέας συνεργασίας. Και φυσικά δε θα μπορούσε να μην αναφερθεί η έλλειψη εκτελεστικής αρμοδιότητας σε διεθνές επίπεδο, γεγονός που την υποβαθμίζει αρκετά σε σχέση με έτερους Οργανισμούς στον διεθνή χώρο παροχής ασφαλείας.<sup>[30]</sup>

### Κοινές Ομάδες Έρευνας

Οι Κοινές Ομάδες Έρευνας προβλέπονται από το άρθρο 13 του Ν. 3663/2008, με τον οποίο ενσωματώθηκε στην χώρα μας η απόφαση πλαίσιο 2002/465/ΔΕΥ, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 62 του Ν. 4249/2021 και ορίζονται ως η ομάδα προσώπων, που συγκροτείται για τη διεξαγωγή έρευνας σε μία ή περισσότερες συμμετέχουσες στην Ε.Ε. χώρες, κυρίως στις περιπτώσεις που η έρευνα απαιτεί δυσχερείς και περίπλοκες ενέργειες συνδεδεμένες με άλλα κράτη – μέλη και όταν η φύση και η πολυπλοκότητα της υπόθεσης απαιτεί συντονισμένη και εναρμονισμένη δράση στα ενδιαφερόμενα κράτη – μέλη.

Η νομοθετική βάση λειτουργίας των Κοινών Ομάδων Έρευνας είναι το άρθρο 89 της ΣΛΕΕ, στις διατάξεις του οποίου αναφέρονται οι εκτελεστικές εξουσίες που ένα κράτος – μέλος προβλέπεται να λάβει εντός των συνόρων έτερου κράτους – μέλους, ορίζοντας με σαφήνεια ότι οι αρμόδιες επιληφθείσες αρχές δρουν βάσει του εθνικού δικαίου του κράτους υποδοχής, το οποίο καθοδηγεί και εποπτεύει.<sup>[31]</sup>

### CEPOL

Η CEPOL αποτελεί οργανισμό της Ε.Ε. και ιδρύθηκε κατόπιν της υπ' αριθμ. 2005/681 α-

«Η EUROPOL αποτελεί ένα από τα κυριότερα θεσμικά όργανα διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας»

<sup>[27]</sup> 2016/794 Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (άρθρο 4).

<sup>[28]</sup> [About Europol | Europol \(europa.eu\)](https://about.europol.eu)

<sup>[29]</sup> Ευαγγ. Στεργιούλης, «Η συμβολή της Interpol στην καταπολέμηση της διεθνούς εγκληματικότητας», σελ.24

<sup>[30]</sup> Stephen Rozée, Christian Kaunert & Sarah Léonard, «Is Europol a Comprehensive Policing Actor?», Perspectives on European Politics and Society, 2013, σελ. 375

<sup>[31]</sup> Ν. Γαϊτενίδης, «Αστυνομική Συνεργασία», Συνθήκη ΕΕ & ΣΛΕΕ : κατ' άρθρο ερμηνεία, επιμ. Χριστιανός Β., Εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2012, σελ. 544

## Εγκληματολογία

πόφασης του Συμβουλίου, όπως αντικαταστάθηκε με τον υπ' αριθμ. 2015/2219 Κανονισμό. Αποστολή της είναι η ενδυνάμωση και περαιτέρω προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των συμμετεχόντων χωρών στον τομέα της αστυνομικής εκπαίδευσης.<sup>[32]</sup>

Στόχος της CEPOL είναι η κατάρτιση των στελεχών των κρατών – μελών, ώστε να καταστεί σαφής και να εμπεδωθεί η αναγκαιότητα αστυνομικής συνεργασίας και κοινών δράσεων στον τομέα επιβολής του νόμου και σε τρίτες χώρες.

### EUROJUST

Η EUROJUST είναι ο Οργανισμός της Ε.Ε. για τη Συνεργασία στον Τομέα της Ποινικής Δικαιοσύνης (Eurojust) και βασικός στόχος είναι ο συντονισμός και συνεργασία σε δικαστικό επίπεδο των κρατών – μελών για την αντιμετώπιση του σοβαρού οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας, με θιγόμενες περισσότερες από μία χώρες της Ε.Ε.. Επιπλέον, συνεισφέρει στο συντονισμό των διερευνηθέντων ερευνών και διώξεων μεταξύ συνεργαζόμενων χωρών, στην επίλυση διαφορών που ανακύπτουν σχετικά με ζητήματα αρμοδιότητας και διευκολύνει την εκπόνηση και την εφαρμογή νομικών πράξεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως τα ευρωπαϊκά εντάλματα σύλληψης<sup>[33]</sup> και οι αποφάσεις κατάσχεσης ή δέσμευσης.<sup>[34]</sup>

### Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πρόληψης του Εγκλήματος (ΕΔΠΕ)

Το ΕΔΠΕ (EUCPN) δημιουργήθηκε δυνάμει της υπ' αριθμ. 2001/427/ΔΕΥ Απόφασης του Συμβουλίου. Στόχοι του είναι η ενίσχυση συνεργασίας – ανταλλαγής & ανάλυσης πληροφοριών μεταξύ των κ-μ, η ετήσια διοργάνωση απονομής του ευρωπαϊκού βραβείου πρόληψης του εγκλήματος, η διοργάνωση

νωση σεμιναρίων, διασκέψεων και συναντήσεων και η ενίσχυση της συνεργασίας με υποψήφιες χώρες<sup>[35]</sup>.

### Μόνιμη Επιτροπή Συνεργασίας σε θέματα εσωτερικής ασφάλειας (COSI)

Τα κράτη – μέλη της Ε.Ε. συντονίζονται σε επιχειρησιακό επίπεδο σε θέματα εσωτερικής ασφάλειας από τον COSI. Συγκεκριμένα, η Μόνιμη Επιτροπή φροντίζει για τη συνεργασία των κρατών – μελών σε επιχειρησιακό επίπεδο και προβαίνει σε αξιολόγηση της γενικής διεύθυνσης και της αποτελεσματικής συνεργασίας σε επιχειρησιακό επίπεδο και βοηθά το Συμβούλιο σε τρομοκρατικές επιθέσεις, φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές. Η EUROPOL, η EUROJUST η FRONTEX, η CEPOL και λοιπά όργανα της Ε.Ε. δύνανται να συμμετάσχουν ως παρατηρητές στις συνεδριάσεις, εφ' όσον κληθούν.<sup>[36]</sup>

### FRONTEX – Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνοριοφυλακής & Ακτοφυλακής

Ο FRONTEX διέπεται από τον υπ' αριθμ. 2019/1896 Κανονισμό της 13-11-2019 για την Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή και προβλέπει το Μόνιμο Σώμα Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής, ως την πρώτη ένστολη υπηρεσία της Ε.Ε.. Η έδρα του FRONTEX είναι η Βαρσοβία στην Πολωνία, όπως ορίζεται στο άρθρο 93 § 5 του Κανονισμού 2019/1896.<sup>[37]</sup>

Σκοπός του είναι η διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα των κ-μ της Ε.Ε., καθώς και να καθιστά αποτελεσματικότερη την εφαρμογή των θεσπισθέντων κοινοτικών μέτρων για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της Ε.Ε..<sup>[38]</sup>

Επιπλέον, ο Οργανισμός συνεισφέρει στην εκπαίδευση των συνοριακών φυλάκων των κ-

«Η EUROJUST είναι ο Οργανισμός της Ε.Ε. για τη Συνεργασία στον Τομέα της Ποινικής Δικαιοσύνης, με βασικό στόχο τον συντονισμό και τη συνεργασία σε δικαστικό επίπεδο των κρατών – μελών για την αντιμετώπιση του σοβαρού οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας.»

<sup>[32]</sup> Κανονισμός 2015/2219

<sup>[33]</sup> Ν. 3251/2004 «Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, τροποποίηση του Ν. 2928/2001 για τις εγκληματικές οργανώσεις και άλλες διατάξεις» & 2002/584/ΔΕΥ: Απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών - Δηλώσεις τις οποίες έκαναν ορισμένα κράτη μέλη με την ευκαιρία της έκδοσης της απόφασης-πλαισίου.

<sup>[34]</sup> Άρθρο 5 του Ν. 3663/2008, Υπ' αριθμ. 2002/187/ΔΕΥ απόφαση του Συμβουλίου της Ε.Ε. &

υπ' αριθμ. 2009/426/ΔΕΥ Απόφαση του Συμβουλίου για την ενίσχυση της Eurojust, για την ενίσχυση της συνεργασίας του οργανισμού με τους εταίρους και τις τρίτες χώρες και γενικά των επιχειρησιακών δυνατοτήτων του.

<sup>[35]</sup> Απόφαση [2001/427/ΔΕΥ](#) του Συμβουλίου της 28ης Μαΐου 2001.

<sup>[36]</sup> Άρθρο 71 της ΣΛΑΕ

<sup>[37]</sup> <https://frontex.europa.eu/about-frontex/legal-basis/>

<sup>[38]</sup> <https://frontex.europa.eu/>

## Η αντιμετώπιση του υπερεθνικού οργανωμένου εγκλήματος

μ, διασφαλίζοντας κοινές προδιαγραφές εκπαίδευσης, συντάσσει εκθέσεις ανάλυσης κινδύνου, συνδράμει τα κ-μ, όταν απαιτείται αυξημένη τεχνική & επιχειρησιακή συνδρομή στα εξωτερικά σύνορα και διευκολύνει τα κ-μ στην οργάνωση κοινών επιχειρήσεων επαναπατριsmού.<sup>[39]</sup>

Η ανταλλαγή πληροφοριών πραγματοποιείται στο πλαίσιο του συστήματος EUROSUR.

### Σύστημα Πληροφοριών SCHENGEN (SIS I - II)

Η Συμφωνία SCHENGEN, η οποία υπεγράφη το 1985 από πέντε μέλη της τότε Ευρωπαϊκής Κοινότητας, συνιστά έναν επίσης σημαντικό φορέα διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας. Το 1990, ακολούθησε η υπογραφή της εφαρμογής της Συμφωνίας αυτής, ενώ το 1997 ενσωματώθηκε στη Συνθήκη του Άμστερνταμ και πλέον σήμερα μέλη της ζώνης SCHENGEN είναι τα κ-μ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κάποια επιπλέον εκτός αυτής. Αποστολή της εξ' αρχής ήταν η κατάργηση των εσωτερικών συνόρων, η δημιουργία κοινών εξωτερικών συνόρων, η καθιέρωση ενιαίων ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα, οι κοινές πολιτικές σε θέματα ασύλου, μετανάστευσης και θεωρήσεων και η δημιουργία Συστήματος Πληροφοριών Schengen. Η Συμφωνία του SCHENGEN αποτέλεσε μία πρώτη προσπάθεια ενισχυμένης συνεργασίας ανάμεσα στα συμμετέχοντα κράτη – μέλη και μέσω της διακυβερνητικής συνεργασίας αντιμετώπιζε ανακύπτοντα ζητήματα σχετικά με την ελεύθερη μετακίνηση των πολιτών.<sup>[40]</sup>

Το Σύστημα Πληροφοριών Schengen τέθηκε σε λειτουργία τον Μάρτιο του 1995, και περιλαμβάνει την κεντρική βάση δεδομένων που βρίσκεται στο Στρασβούργο, τις εθνικές βάσεις δεδομένων, καθώς και το δίκτυο των εθνικών σημείων επαφής, γνωστό ως S.I.R.E.N.E..<sup>[41]</sup>

Σύμφωνα με τον υπ' αριθμ. 2018/1862 Κανονισμό, που αφορά το σύστημα πληροφοριών SCHENGEN, προβλέπονται βελτιώσεις, οι οποίες το καθιστούν πιο αποτελεσματικό, ενισχύουν την προστασία των προσωπικών δεδομένων και δίνουν πρόσβαση σε ευρωπαϊκούς οργανισμούς. Επιπλέον, παρέχεται η δυνατότητα καταχώρησης φωτογραφιών, δακτυλοσκοπικών δεδομένων και γενετικών προφίλ.<sup>[42]</sup>

### OLAF (Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης)

Η OLAF αποτελεί την αρμόδια Υπηρεσία καταπολέμησης της απάτης σε βάρος των συμφερόντων της Ε.Ε., δρώντας ανεξάρτητα για τη διερεύνηση υποθέσεων απάτης φυσικών προσώπων ή επιχειρήσεων, καθώς και τον έλεγχο εντός Ευρωπαϊκών Οργανισμών και Υπηρεσιών.<sup>[43]</sup>

Παράλληλα, ο ανωτέρω Οργανισμός συντονίζει τη δράση των κρατών – μελών, ως προς το σχεδιασμό και εκτέλεση μεθόδων πρόληψης και καταπολέμησης της απάτης και της διαφθοράς, διενεργώντας διοικητικές έρευνες για σοβαρές υποθέσεις απάτης, ενώ παράλληλα δραστηριοποιείται στον τομέα της Καταπολέμησης του διασυνοριακού εγκλήματος, μέσω των Κοινών Τελωνειακών Επιχειρήσεων (Joint Customs Operations).<sup>[44]</sup>

### Ι. Περιφερειακό επίπεδο αστυνομικής συνεργασίας

Η αστυνομική συνεργασία εφαρμόζεται και σε περιφερειακό επίπεδο με στενότερου επιπέδου συνεργασίες, οι οποίες επιλέγονται και πραγματοποιούνται κυρίως λόγω γεωγραφικής θέσης συνορευουσών χωρών, κοινής δράσης εγκληματικών οργανώσεων και ανάπτυξης στοχευμένων δράσεων εξάρθρωσής τους.

«Η OLAF αποτελεί την αρμόδια Υπηρεσία καταπολέμησης της απάτης σε βάρος των συμφερόντων της Ε.Ε., δρώντας ανεξάρτητα για τη διερεύνηση υποθέσεων απάτης φυσικών προσώπων ή επιχειρήσεων, καθώς και τον έλεγχο εντός Ευρωπαϊκών Οργανισμών και Υπηρεσιών.»

<sup>[39]</sup> <https://frontex.europa.eu/>

<sup>[40]</sup> Στ. Περγάκης, «Ο Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας & Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε Κίνηση: Μία Εισαγωγική Κριτική Θεώρηση», Εκδ. Σάκουλα, 2007, σελ. 17

<sup>[41]</sup> Δρ. Ευάγ. Στεργιούλης, «Ο ρόλος και η συμβολή της Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας στην καταπολέμηση του Οργανωμένου Εγκλήματος και της Τρομοκρατίας», 2020

<sup>[42]</sup> Άρθρο 7 του υπ' αριθμ. 2018/1862 Κανονισμού Ε.Ε.

<sup>[43]</sup> Αθ. Συκιώτου, «Οργανωμένο Έγκλημα & Παράνομη Διακίνηση Ανθρώπων – Προσέγγιση του φαινομένου και αντιμετώπισή του στην Ευρωπαϊκή Ένωση», στο Στέλιος Περγάκης (επιμ.), ΟΧώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης της Ε.Ε., Εκδ. Σάκουλα, Αθήνα, 2007, σελ. 356

<sup>[44]</sup> [https://ec.europa.eu/anti-fraud/policy/joint-customs-operations-jco\\_el](https://ec.europa.eu/anti-fraud/policy/joint-customs-operations-jco_el)

## Εγκληματολογία

### SELEC

Το Κέντρο Επιβολής του Νόμου της Νοτιοανατολικής Ευρώπης (SELEC) είναι ένας διεθνής οργανισμός επιβολής του νόμου, ο οποίος στοχεύει στην αντιμετώπιση του διασυνοριακού οργανωμένου εγκλήματος στην ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, συγκεντρώνοντας αναγκαίους πόρους, πείρα και τεχνογνωσία αστυνομικών και τελωνειακών υπαλλήλων. Τέθηκε σε ισχύ στις 7 Οκτωβρίου 2011, ως διάδοχος του Κέντρου SECI που είχε ιδρυθεί το 1999, προκειμένου να υποστηρίξει τα 11 συμμετέχοντα κράτη (Αλβανία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία, Βόρεια Μακεδονία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Μολδαβία, Μαυροβούνιο, Ρουμανία, Σερβία και Τουρκία) και να ενισχύσει και να συντονίσει τις απαιτούμενες ενέργειες για την πρόληψη και καταστολή του διακρατικού σοβαρού οργανωμένου εγκλήματος. Πλην των 11 κρατών μελών, το SELEC συνεργάζεται επιπλέον με 24 χώρες και οργανισμούς, διάφορους φορείς, καθώς και με τον ιδιωτικό τομέα. Οι επιχειρησιακές δραστηριότητες της SELEC αφορούν υποθέσεις διακίνησης ναρκωτικών και εμπορίας ανθρώπων, κλεμμένων οχημάτων, λαθρεμπορίου και τελωνειακής απάτης, οικονομικών και ηλεκτρονικών εγκλημάτων, τρομοκρατίας, ασφάλειας εμπορευματοκιβωτίων και περιβαλλοντικών εγκλημάτων.<sup>[45]</sup> Η Χώρα μας κύρωσε τη Σύμβαση SELEC με τον Ν. 4054/2012 (ΦΕΚ Α' 45 της 7ης Μαρτίου 2012) και έγινε πλήρες μέλος.

«Η απειλή του οργανωμένου εγκλήματος παραμένει υψηλή, καθώς ανακύπτουν διαρκώς νέες μέθοδοι εγκληματικής δράσης»

### Κέντρα επαφής

Προς εκπλήρωση των στόχων της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδιαιτέρως δε των άρθρων 29 και 30 αυτής, βάσει της Σύμβασης Εφαρμογής της Συμφωνίας SHENGEN και διμερών συμφωνιών ιδρύονται Κέντρα Επαφής. Σκοπός τους είναι η επίτευξη κλίματος ασφάλειας στα χερσαία σύνορα, η αμοιβαία ανταλλαγή πληροφοριών κυρίως προς αντιμετώπιση του διασυνοριακού εγκλήματος, ιδίως στους τομείς της διακίνησης ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, πρόδρομων χημικών ουσιών, καθώς και όπλων, πυρομαχικών, εκρηκτικών, βιολογικών και χημικών όπλων, δηλητηριωδών, πυρηνικών και ραδιενεργών

ουσιών, λαθρεμπόριο τσιγάρων, τα απομιμητικών προϊόντων, πολιτιστικών αγαθών, απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών άγριας χλωρίδας και πανίδας (διεθνής σύμβαση «CITES») και λοιπά αδικήματα και παραβάσεις της τελωνειακής νομοθεσίας, των κυκλωμάτων λαθρομετανάστευσης, της εμπορίας ανθρώπων, την πλαστογράφηση ταξιδιωτικών εγγράφων και ταυτοτήτων και του εμπορίου κλαπέντων οχημάτων (Κέντρο Επαφής Προμαχώνων<sup>[46]</sup>, τριμερής επαφής συνεργασίας Ελλάδας – Βουλγαρίας – Τουρκίας το 2015 και συμφωνία ίδρυσης κέντρου επαφής το 2021 μεταξύ Ελλάδας - Αλβανίας για την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος.<sup>[47]</sup>

### Κ. Εθνικό επίπεδο αστυνομικής συνεργασίας

Σε εθνικό επίπεδο, λειτουργεί υπό του Αρχηγείου της ΕΛ.ΑΣ. η Διεύθυνση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας και είναι η καθ' ύλην αρμόδια Υπηρεσία για τη Διεθνή Αστυνομική Συνεργασία. Η δομή της διαρθρώνεται σε πέντε επιμέρους τμήματα και συγκεκριμένα στο Τμήμα Υποστήριξης και Αποστολών, στο Τμήμα Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, στο Τμήμα SIRENE, στο Τμήμα INTERPOL και στο Τμήμα EUROPOL. Επίσης, με ανωτέρω Π.Δ. ιδρύθηκε στο πλαίσιο ανωτέρω Υπηρεσίας το Ενιαίο Κέντρο Ανταλλαγής Πληροφοριών Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας

### 3. Στρατηγική της Ε.Ε. για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος

Η απειλή του οργανωμένου εγκλήματος παραμένει υψηλή, παρά την πρόοδο που σημείωσαν τα κράτη – μέλη, δεδομένου ότι οι ενεργές εγκληματικές ομάδες προσαρμόζουν συνεχώς το «modus operandi», μέσω νέων τεχνολογιών, με στόχο τον προσπορισμό παράνομου περιουσιακού οφέλους. Η επικράτωση πανδημίας COVID-19 κατέδειξε νέες μεθόδους εγκληματικής δράσης, όπως η πώληση παραποιημένων υγειονομικών υλικών, εμβολίων κλπ, καθώς και διαδικτυακών απατών και άλλων εγκληματικών δραστηριοτήτων στο

[45] <https://www.selec.org/>

[46] Ν. 3779/09 (ΦΕΚ 132/Α/07-08-2009),

[47] [www.mfa.gr](http://www.mfa.gr)

## Η αντιμετώπιση του υπερεθνικού οργανωμένου εγκλήματος

διαδίκτυο. Επιπλέον, η οικονομική κρίση που βιώνουν οι μικρές επιχειρήσεις τη δεδομένη χρονική περίοδο, κυρίως λόγω της οικονομικής κρίσης, αυξάνει επίσης τους κινδύνους διείσδυσης του οργανωμένου εγκλήματος στην κοινωνία και στη νόμιμη οικονομία, όπως για παράδειγμα με την εξαγορά αποδυναμωμένων εταιρειών και την αξιοποίηση νέων τρόπων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και διαφθοράς υπαλλήλων. Το 2019 τα έσοδα του οργανωμένου εγκλήματος στις κύριες εγκληματικές αγορές ανήλθαν στο 1 % του ΑΕΠ της ΕΕ, δηλαδή σε 139 δισ. ευρώ.<sup>[48]</sup>

Στόχος της στρατηγικής της Ε.Ε. (2021-2025) είναι η ενίσχυση των δράσεων της κατά του οργανωμένου εγκλήματος, η αποτελεσματική αντιμετώπιση των εγκληματικών δραστηριοτήτων και των μεθόδων διείσδυσης, η προστασία των τομέων που διατρέχουν κίνδυνο και η προσαρμογή στις τελευταίες εξελίξεις, μεταξύ άλλων και στον ψηφιακό κόσμο. Από το πενταετές αυτό πρόγραμμα καθορίζονται τα μέσα και τα ληφθέντα μέτρα για την αποσάθρωση των δομών των εγκληματικών οργανώσεων, που δρουν διασυνοριακά, καθώς και εντός και εκτός διαδικτύου.

### 4. Πρακτικές εκφάνσεις διεθνούς συνεργασίας

#### Α. Άντληση δεδομένων από SOCTA

Η υιοθέτηση της Στρατηγικής Ασφαλείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης στηρίζεται κατά βάση στις αναφορές εκτίμησης απειλής του σοβαρού οργανωμένου εγκλήματος (SOCTA), όπου περιγράφονται εξελίξεις και στατιστικά στοιχεία του οργανωμένου εγκλήματος, καθώς και οι κυριότερες χειρισθείσες υποθέσεις, ο τρόπος δράσης, η χρήση νέων τεχνολογιών και το *modus operandi* κλπ. Όπως άλλωστε είχε δηλώσει και ο πρώην Διευθυντής της EUROPOL, R.Wainwright, οι αναφορές SOCTA έχουν καταστήσει τη EUROPOL σύνδεσμο από το πολιτικό στο πρακτικό – επιχειρησιακό επίπεδο.<sup>[49]</sup>

■ Το 2019, τα παράνομα έσοδα στις εννέα (9) κύριες εγκληματικές αγορές της Ευρωπαϊκής

Ένωσης, ανήλθαν σε 139 δισεκατ. €, (1 % του ΑΕΠ της Ε.Ε.)

■ Άνω του 80 % των οργανωμένων εγκληματικών ομάδων εμπλέκονται στην εμπορία και διακίνηση ναρκωτικών, σε αδικήματα κατά της ιδιοκτησίας σε οργανωμένη μορφή, στην απάτη και στην απάτη τελούμενη διά διαδικτύου, στο λαθρεμπόριο, στην εμπορία ανθρώπων και στη διακίνηση παράνομων μεταναστών.

■ Το 38 % των εγκληματικών ομάδων έχουν ως πεδίο ενασχόλησης την εμπορία και διακίνηση ναρκωτικών

■ Η διακίνηση παράνομων μεταναστών & η εμπορία ανθρώπων σταθερά αποτελούν βασική δραστηριότητα των εγκληματικών οργανώσεων.

■ Το λαθρεμπόριο καπνικών προϊόντων & το ηλεκτρονικό έγκλημα παρουσιάζουν αυξητική τάση.

#### Β. Άντληση δεδομένων από έκθεση της ΕΛ.ΑΣ. για το οργανωμένο έγκλημα

Από την μελέτη της έκθεσης της Ελληνικής Αστυνομίας για το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα κατά το έτος 2019, προέκυψαν τα κάτωθι συμπεράσματα:

Οργανωμένη εγκληματική δράση στην χώρα μας υφίσταται για τα αδικήματα κατά των περιουσιακών δικαιωμάτων, το λαθρεμπόριο προϊόντων, το εμπόριο και διακίνηση ναρκωτικών, τη διακίνηση απομιμητικών προϊόντων, την εμπορία ανθρώπων, την εκβίαση, την απάτη, την πλαστογραφία, τη διακίνηση πυροβόλων όπλων και πυρομαχικών, την παραχάραξη και το παράνομο εμπόριο πολιτιστικών αγαθών. Ιδιαίτερα αυξητική τάση παρουσιάζει η παράνομη διακίνηση μεταναστών καθώς και η διακίνηση ναρκωτικών ουσιών.

■ 2.837 δράστες συνελήφθησαν, συμμετέχοντες σε 375 ε.ο.

■ Το 68% των ε.ο. δρούσαν εντός Ελλάδος είτε ως αμιγείς είτε ως μεικτές.

■ Το λοιπό 32% αφορά αλλοδαπές ε.ο., με τις μισές περίπου εξ' αυτών να προέρχεται από την Αλβανία και οι λοιπές απαρτιζόνταν από Πακιστανούς, Βούλγαρους & Γεωργιανούς.

«Άνω του 80 % των οργανωμένων εγκληματικών ομάδων εμπλέκονται στην εμπορία και διακίνηση ναρκωτικών, στην απάτη και στο λαθρεμπόριο, στην εμπορία ανθρώπων και στη διακίνηση παράνομων μεταναστών.»

<sup>[48]</sup> [https://europa.eu/european-union/index\\_el](https://europa.eu/european-union/index_el)

<sup>[49]</sup> H.Carrapico&F.Trauner,“Europol and its Influence on EU Policy-making on Organized Crime: Analyzing Governance Dynamics and Opportunities”,

Perspectives on European Politics and Society,2013, p.367.

## Εγκληματολογία

■ Το κέρδος που αποκόμισαν οι δράστες ανέρχεται στο ποσό των 91 εκ. € περίπου, το μεγαλύτερο μέρος του οποίου προέρχεται κατά σειρά από τη διακίνηση ναρκωτικών, το λαθρεμπόριο, τις κλοπές, τις εκβιάσεις, τις απάτες, την παράνομη διακίνηση μεταναστών, τις ληστείες, τις κλοπές τροχοφόρων, την πλαστογραφία και την παραχάραξη.

■ Το διαδίκτυο χρησιμοποιείται και ως μέσο επικοινωνίας για τις ε.ο. που δρουν σε διεθνικό επίπεδο, καθώς και ως μέσο τέλεσης των αδικημάτων.

■ Η διαφθορά, παρουσιάζει ένα εξαιρετικά χαμηλό ποσοστό ως μέσο διευκόλυνσης και κάλυψης της παράνομης δράσης.

■ Το 21% των ε.ο. είχε διεθνή – διασυνοριακή δράση, με αντικείμενο τη διακίνηση ναρκωτικών, την παράνομη μετανάστευση, το λαθρεμπόριο και την εμπορία ανθρώπων.

### Γ. Αντληση δεδομένων από τον Τύπο– Σημαντικές υποθέσεις

#### Επιχείρηση POLLINO

Συνιστά τη μεγαλύτερη συντονισμένη δράση κατά του ιταλικού οργανωμένου εγκλήματος, ξεκίνησε το 2016, είχε διετή διάρκεια. Αφορά επιχείρηση κατά της «Ndrangheta» από τη EUROPOL, τις διωκτικές και δικαστικές αρχές άλλων χωρών. Κατασχέθηκαν 4 τόνοι κοκαΐνης, 84 ύποπτοι συνελήφθησαν, διενεργήθηκαν έρευνες σε εστιατόρια, «παγωτατζίδικα» διαμερίσματα και γραφεία, μέσω των οποίων εκτιμάται ότι γινόταν ξέπλυμα χρήματος, ενώ κατασχέθηκαν εκατομμύρια ευρώ. Επετεύχθη ισχυρό πλήγμα στην αρχηγική δομή της «Ndrangheta», η οποία εκτιμάται ότι ήλεγχε έως και το 80% του εμπορίου κοκαΐνης της Ευρώπης, με περίπου 6.000 μέλη, ενώ θεωρούνταν μια σημαντική και πολύ διαδεδομένη δύναμη στο ευρωπαϊκό και παγκόσμιο έγκλημα.

#### Επιχείρηση «ARCHIMEDES»

Πραγματοποιήθηκε το 2014 σε ευρωπαϊκό επίπεδο και οι συλλήψεις ξεπέρασαν τις 1.000. Συνολικά, συμμετείχαν άνω των 20.000 εκπροσώπων των δυνάμεων της τάξης, οι οποίοι πραγματοποίησαν άνω των 300 ερευνών & αστυνομικών επιχειρήσεων, όπου συνελήφθησαν διακινητές ανθρώπων και λαθρέμποροι κοκαΐνης.

#### 4.3.3. Επιχείρηση «TROJAN SHIELD»:

Η επιχείρηση «TROJAN SHIELD» αποτελεί μία από τις σημαντικότερες αστυνομικές

επιχειρήσεις με κοινή οργάνωση από τη EUROPOL και το FBI, ενώ συμμετείχαν και Ευρωπαϊκές, Αμερικανικές και Αυστραλιανές αστυνομικές αρχές. Οι πληροφορίες που παρείχε το 2018 ένας καταδικασθείς έμπορος ναρκωτικών, αφορούσαν πρόσβαση σε κρυπτογραφημένες συνομιλίες διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος.

### Απάτη – SHELL COMPANIES:

Η EUROPOL εξάρθρωσε εγκληματική οργάνωση με αντικείμενο την απάτη και το ξέπλυμα χρήματος, η οποία συγκροτούταν κυρίως από Έλληνες. Συνολικά, υπεκλάπησαν από 50 Αμερικανικές τράπεζες άνω των 12.000.000 €.

Στην επιχείρηση συμμετείχαν οι διωκτικές αρχές Ισπανίας, Αυστρίας, Δανίας και Ελλάδας, καθώς και οι Αμερικανικές μυστικές υπηρεσίες. Συνελήφθησαν δεκάδες άτομα, 11 εκ των οποίων στην Ελλάδα.

### Κατάσχεση μεγάλης ποσότητας ναρκωτικών στον Αστακό – Συνεργασία ελληνικών αρχών με DEA

Κατόπιν συνεργασίας της δίωξης ναρκωτικών του ΣΔΟΕ και λοιπών συναρμόδιων υπηρεσιών ναρκωτικών της χώρας μας καθώς και με τη συνεργασία διωκτικών αρχών ναρκωτικών άλλων χωρών, εντοπίστηκε ένα εμπορευματοκιβώτιο στο λιμάνι του Πειραιά, το οποίο περιείχε 44 τόνους και 387 κιλά κατεργασμένη κάνναβη.

### Δ. Αποτίμηση υποθέσεων

Από τις ανωτέρω εκτεθείσες και αναλυθείσες υποθέσεις προκύπτει σαφές ότι η διεθνής αστυνομική συνεργασία κάθε άλλο παρά διαδικασία γραφειοκρατικού τύπου θεωρείται, αλλά εκδήλωση στοχευμένων και συντονισμένων ενεργειών διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας.

Στις συγκεκριμένες περιπτώσεις καταδεικνύεται ότι ο τρόπος δράσης των συμμετεχόντων στις εγκληματικές οργανώσεις είναι υπερεθνικός και ότι οι διωκτικές αρχές κάθε κράτους οφείλουν να έχουν ταχύτητα αντανακλαστικά και αυτοματοποιημένες πρακτικές, ώστε να επιτυγχάνεται άμεσα το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα με το ελάχιστο δυνατό κόστος. Ταυτόχρονα, είναι δεδομένο ότι η ανταλλαγή πληροφοριών ήταν καίριας σημασίας και ότι η δράση εκ μέρους μόνο μίας κρατικής αρχής

«ο τρόπος δράσης των συμμετεχόντων στις εγκληματικές οργανώσεις είναι υπερεθνικός και οι διωκτικές αρχές κάθε κράτους οφείλουν να έχουν ταχύτητα αντανακλαστικά και αυτοματοποιημένες πρακτικές, ώστε να επιτυγχάνεται άμεσα το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα με το ελάχιστο δυνατό κόστος»

## Η αντιμετώπιση του υπερεθνικού οργανωμένου εγκλήματος

δεν θα ήταν αρκική για την αποδόμηση των εγκληματικών οργανώσεων.

Η εξάρθρωση εγκληματικών οργανώσεων τέτοιου βεληνεικού δράσης, η οποία επιτυγχάνεται διά της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας δίδει στα μέλη αυτών, ένα ηχηρό μήνυμα περί ύπαρξης «αντιπάλου», που δεν τους αφήνει περιθώριο ανεξέλεγκτης παράνομης δράσης.

### 5. Συμπέρασμα - Προτάσεις

Η πρόκληση είναι οι διαμορφωθείσες συνθήκες σε έκαστο κράτος και δη στην χώρα μας να είναι απωθητικές για την εδραίωση εγκληματικών οργανώσεων και σε τούτο μέγιστο ρόλο δύναται να διαδραματίσει να μεν η νομοθετική θωράκιση, καθώς επίσης και η μεγιστοποίηση των αποτελεσμάτων των διωκτικών αρχών, για την επίτευξη των οποίων καίριας σημασίας είναι η διεθνής και ευρωπαϊκή αστυνομική συνεργασία.

Η πολιτική για την ασφάλεια θα πρέπει να παγιωθεί σε συγκεκριμένες αξίες όπως ο σεβασμός και η τήρηση του κράτους δικαίου, η ισότητα μεταξύ των πολιτών και ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων καθώς και η ύπαρξη διαφάνειας, λογοδοσίας και δημοκρατικού ελέγχου στον κρατικό μηχανισμό, ώστε να δομηθεί μια βάση εμπιστοσύνης. Η διατήρηση της ασφάλειας και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν είναι αλληλοσυγκρουόμενοι όροι και είναι αυτονόητο ότι δύναται να συνυπάρχουν και να αλληλοσυμπληρωθούν. Ευνόητο είναι ότι θα πρέπει να τηρούνται και να διασφαλίζονται τα ανθρωπίνια δικαιώματα με ιδιαίτερη μέριμνα τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.

Σχετικά με την ακολουθούμενη πολιτική από την Ευρωπαϊκή Ένωση στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας, αδιαμφισβήτητο είναι το γεγονός ότι έχει επιδειχθεί ισχυρή θέληση περί ριζικής αντιμετώπισης του Οργανωμένου Εγκλήματος και διά των ιδρυθέντων Οργανισμών και δια της ακολουθούμενης πολιτικής, ως αναπτύχθηκε παραπάνω. Ωστόσο, είναι υπό κρίση το κατά πόσο τούτο έχει επιτευχθεί και σε ποιο βαθμό. Βέβαια, ο καθορισμός πενταετούς αντεγκληματικής πολιτικής, που ακολουθείται τα τελευταία χρόνια από την Ευρωπαϊκή Ένωση, με συγκεκριμένα

χρονοδιαγράμματα και τιθέμενους στόχους, τείνουν να εμφανίζουν μία περισσότερο υλοποιήσιμη πολιτική με εμφανέστερα αποτελέσματα.

Λαμβάνοντας υπόψη τα εκδοθέντα έως σήμερα Σχέδια Δράσης της Ε.Ε., αντιλαμβάνεται κανείς ότι από το Πρόγραμμα του Τάμπερε έως και τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, δεν υπήρξε σαφής ορισθείσα στρατηγική, παρά γενικόλογες δράσεις, οι οποίες να μεν έδιναν βάση στη δικαστική συνεργασία και στην αμοιβαία αναγνώριση δικαστικών αποφάσεων, αλλά επίσης έδιναν τη δυνατότητα στα κράτη – μέλη να νομοθετούν σε ένα γενικό πλαίσιο αντιμετώπισης του Οργανωμένου εγκλήματος. Από το Πρόγραμμα της Χάγης και εντεύθεν η χαραχθείσα στρατηγική για την αντιμετώπιση του Οργανωμένου Εγκλήματος έλαβε σαφέστερες διαστάσεις, μέσω λεπτομερούς σχεδιασμού ως προς την αντιμετώπιση των μορφών του οργανωμένου εγκλήματος που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης. Το πενταετές πλαίσιο αντιμετώπισης του Οργανωμένου Εγκλήματος που καθιερώθηκε από το πρόγραμμα της Στοκχόλμης συνεισέφερε σημαντικά στην αποτελεσματική αστυνομική και δικαστική συνεργασία.

Σύμφωνα με τη «Λευκή Βίβλο» για την Προστασία του Πολίτη, η χώρα μας συμμετέχει ενεργά στις παγκόσμιες, ευρωπαϊκές και περιφερειακές πρωτοβουλίες για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος. Αξιοποιεί πλήρως τα εργαλεία ανταλλαγής πληροφοριών και έχει ενισχύσει τη συνεργασία της με τις υπηρεσίες της Ε.Ε. (EUROPOL, EUROJUST, FRONTEX κτλ.), αλλά και με τις υπηρεσίες άλλων χωρών (ΗΠΑ, Κίνα, Ρωσία, Μεγάλη Βρετανία κ.ά.), μέσω διμερών στρατηγικών συνεργασιών στους τομείς της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος, αλλά και ειδικών διεθνικών επιχειρησιακών ομάδων, επενδύοντας σημαντικά στην αναβάθμιση της διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας.<sup>[50]</sup>

Αυτό που έχει καταστεί σαφές είναι ότι οι αναληφθείσες πρωτοβουλίες στο πλαίσιο της διεθνούς και αστυνομικής συνεργασίας έχουν ως συνέπεια τον περιορισμό τόσο των επιμέρους κρατών, όσο και εκάστου πολίτη. Όσον αφορά τα κράτη, οι περιορισμοί αναφέρονται

«η χώρα μας συμμετέχει ενεργά στις παγκόσμιες, ευρωπαϊκές και περιφερειακές πρωτοβουλίες για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος, αξιοποιώντας πλήρως τα εργαλεία ανταλλαγής πληροφοριών από τις υπηρεσίες της Ε.Ε.»

<sup>[50]</sup> «Λευκή Βίβλος» του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, Μάρτιος 2021, σελ.18 & 24.

## Εγκληματολογία

στον περιορισμό της κυριαρχίας τους, καθώς η αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος επιτρέπει την παρέμβαση διεθνών και ευρωπαϊκών οργανισμών και αυτομάτως τον περιορισμό των δικαιωμάτων και ελευθεριών των πολιτών. Η νομιμοποιητική βάση αυτών των περιορισμών έγκειται στο γεγονός ότι από τα Ευρωπαϊκά Όργανα και κυρίως από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, νοούνται ως «εξαιρετικές» ρυθμίσεις, οι οποίες αφορούν το πεδίο του οργανωμένου εγκλήματος και ταυτόχρονα θεωρούνται απόλυτα δικαιολογημένοι λόγω της επικινδυνότητας της οργανωμένης μορφής εγκληματικής δράσης για τα επιμέρους έννομα αγαθά και τη διασφάλιση της δημοκρατίας και της σταθερότητας της διεθνούς οικονομίας.<sup>[51]</sup>

Αυτό που πρέπει να διασφαλισθεί είναι ότι τα ληφθέντα μέτρα, ως αποτέλεσμα της κοινής αστυνομικής συνεργασίας, είναι αυστηρώς αυτά που απαιτούνται προκειμένου να επιτευχθεί ο τιθέμενος στόχος, ώστε να μην περιορίζονται, όσο είναι εφικτό, οι ατομικές ελευθερίες, στο πλαίσιο των αρχών της επικουρικότητας, της αναγκαιότητας, της αναλογικότητας, της αποτελεσματικότητας, της νομιμότητας και του τεκμηρίου της αθωότητας.<sup>[52]</sup>

Κατόπιν αυτών των συμπερασμάτων και με την πρόθεση να καταστεί ουσιαστική, άμεση και αποτελεσματική η αστυνομική συνεργασία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε συγκεκριμένα μέτρα, ως παρατίθενται κατωτέρω, η υλοποίηση των οποίων εναπόκειται στο Συμβούλιο, το οποίο αφού προβεί σε έγκρισή τους, θα τα θέσει προς διαβούλευση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και ακολούθως, η συγκεκριμένη σύσταση θα χρησιμεύσει ως βάση ώστε όλα τα κράτη μέλη να επικαιροποιήσουν τις υφιστάμενες εθνικές ή διμερείς ρυθμίσεις τους.

Τα προτεινόμενα μέτρα περιλαμβάνουν: Βελτίωση του επιπέδου αστυνομικής συνεργασίας και σύνταξη μνημονίου ενεργειών για αστυνο-

μικούς, οι οποίοι συμμετέχουν σε κοινές περιπολίες και ενεργούν στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, με διάκριση βέβαια ως προς το είδος των εγκλημάτων για τα οποία είναι δυνατή η διασυνοριακή καταδίωξη. Επιπλέον, θα πρέπει να υπάρχει μέριμνα για παροχή ασφαλών εργαλείων και διαύλων ανταλλαγής πληροφοριών σε χρόνο σύντομο, ώστε να μην παρεμποδίζεται ή διακόπτεται η διενέργεια έρευνας. Παράλληλα, οι αστυνομικοί σε ένα κράτος μέλος θα πρέπει να έχουν ισοδύναμη πρόσβαση στις πληροφορίες που διαθέτουν οι συνάδελφοί τους σε άλλο κράτος μέλος, υπό τους ίδιους όρους. Το κέντρο ανταλλαγής πληροφοριών θα πρέπει να λειτουργεί καθημερινά σε 24ωρη βάση, στελεχωμένο με καταρτισμένα και ειδικά εκπαιδευμένα στελέχη, ώστε τυχόν απαίτηση πληροφορίας για συνέχιση έρευνας να διακινείται άμεσα. Η διακίνηση των πληροφοριών θα πρέπει να γίνεται διά των ήδη υπαρχόντων πληροφοριακών συστημάτων υπό την υπάρχουσα κωδικοποίηση ασφαλούς διακίνησης. Επιπλέον, καίριας σημασίας θεωρείται η σύνδεση του κεντρικού συστήματος πληροφοριών της EUROPOL με κεντρικές βάσεις δεδομένων τρίτων χωρών, τα στοιχεία των οποίων θα υπάρχει δυνατότητα να παρέχονται και στις διωκτικές αρχές των κρατών – μελών μέσω του κοινού δικτύου πληροφοριών σε άμεσο και πραγματικό χρόνο. Τέλος, απαιτείται η δημιουργία ενωσιακής διαπαιδαγώγησης, μέσω κοινής κατάρτισης σε γνωστικό επίπεδο, προσπάθεια η οποία δύναται να ενισχυθεί μέσω προγραμμάτων ανταλλαγής στελεχών των διωκτικών αρχών. Αυτό στην πράξη θα μπορούσε να βοηθήσει στην κατανόηση της διαφορετικότητας των ανά κράτος ποινικών διωκτικών συστημάτων, ώστε να καταστεί αποτελεσματικότερη η αστυνομική συνεργασία σε όλα τα επίπεδα.<sup>[53]</sup>

•••••

«Απαιτείται η δημιουργία ενωσιακής διαπαιδαγώγησης, μέσω κοινής κατάρτισης σε γνωστικό επίπεδο, ώστε να κατανοηθεί η διαφορετικότητα των ανά κράτος ποινικών διωκτικών συστημάτων και να καταστεί αποτελεσματικότερη η αστυνομική συνεργασία σε όλα τα επίπεδα.»

[51] Ελ. Συμεωνίδου – Καστανίδου, «Οι Πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αντιμετώπιση του Οργανωμένου Εγκλήματος», 2006, Σελ. 32-34

[52] Τιμητικός τόμος για τον καθηγητή, Νέστορα Κουράκη, Έγκλημα και Ποινική Καταστολή σε εποχή κρίσης, Γεώργιος Χλούπης, «Η Προστασία Ανθρώπων

Δικαιωμάτων κατά την αντιμετώπιση του υπερεθνικού εγκλήματος», σελ. 1246, εκδ. Σάκικουλα.

[53] [https://european-union.europa.eu/index\\_el](https://european-union.europa.eu/index_el)